

GONAGASLAŠ
BARGO- JA SEARVADAHTTINDEPARTEMEANTA

2010 stáhtabušeahta mielddus
Prentehusnummir: A - 0028 B/S

Juolludeamit sámi áigumušaide 2010 stáhtabušeahtta

Olggosaddán:
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta

Almmolaš ásašusat sáhttet diŋgot
lassigáhppálagaid dáppe:
Departemeantta bálvalusguovddáš
Poasta ja distribušuvdna
E-poasta:publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Fákša: 22 24 27 86

Prentehusnummir: A - 0028 B/S

Deaddileapmi: 10/2009 - preantalohku 3300

GONAGASLAŠ
BARGO- JA SEARVADAHTTINDEPARTEMEANTA

2010 stáhtabušeahta mielddus
Prentehusnummir: A - 0028 B/S

Juolludeamit sámi áigumušaide 2010 stáhtabušeahtta

Juolludeamit sámi ulbmiliidda

Álgoálbmogin ja unnitlohkun mii orru njealji riikkas, sámiin lea dárbu ja vuoigatvuohta oažžut erenoamáš árvodási riikkaidgaskasaš ja riikkalaš rivttiid mielde. Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámiid giela, kultuvrra ja eallindili. Vuodđolága § 110a geatnegahtta stáhta eiseválddiid lámčit dilálašvuodaid nu ahte sámi álbmot sáhtta nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanttas lea ovddasvástádus oktiordnet stáhta sámpolitiikka. Departemeanttaid suorgeovddasvástádusa vuodđojurdda guoská buot fágasurggiide, ja departemeanttain lea ovddasvástádus čuovvolit sámpolitiikka iežaset surggiin. Dat guoská maid daidda ortnegiidda mat leat sirdojuvvon Sámediggái.

Dáinna prentosiin ráđđehus háliida oanehaččat ja čoahkkájit válddahallat mo guhtege departemeanta lea eavttuhan juolludusaid sámi ulbmiliidda jahkái 2010. Dán jagáš gihppagis leat dakkár juolludusat mat eai leat namahuvvon ovdal, nu ahte logut muhtun dáhpáhusain eai leat buohtastahttimis mannan jagi gihppaga loguid ektui.

Sámediggi	2
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta	3
Olgoriikadepartemeanta	9
Máhtodepartemeanta	11
Justiisa- ja politiijadepartemeanta	14
Kultur- ja girkodepartemeanta	15
Gielda- ja guovlodepartemeanta	18
Dearvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	19
Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta	20
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	22
Birasgáhttindepartemeanta	25

Sámi ulbmiliidda juolluduvvon ruđaid visogovalaš logahallan:

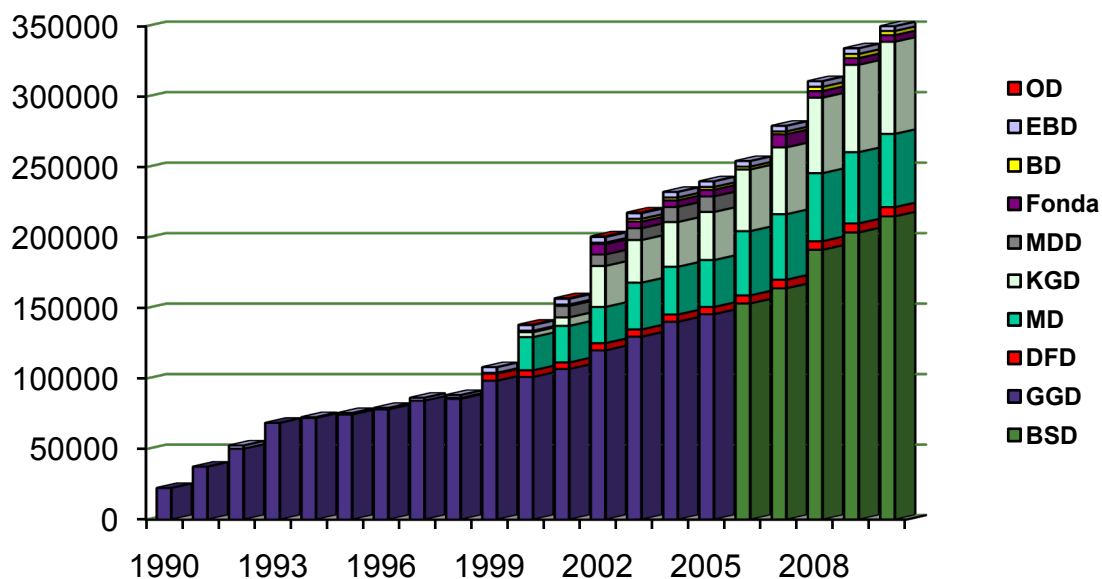
	(1 000 ruvnnuid mielde)			
	Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon bušeaáhtta 2009	Árvalusat 2010	Proseantasaš nuppástusat 2009-2010
Olgoriikadepartemeanta	5 000 ¹⁾	5 000 ¹⁾	6 450 ¹⁾	29,0
Máhtodepartemeanta	244 714	252 411	267 616	6,0
Justiisa- ja politiijadepartemeanta	1 700 ²⁾	1 700 ²⁾	1 750 ²⁾	2,9
Kultur- ja girkodepartemeanta	86 470	94 220	97 920	3,9
Gielda- ja guovlodepartemeanta	2 100	2 100	2 100	0,0
Bargo- ja searvadahttindepartemeanta	213 810	225 048	238 515	6,0
Dearvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	13 000	13 600	14 000	2,9
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	168 137	157 795	160 983	2,0
Birasgáhttindepartemeanta	3 000	3 000	4 000	33,3
Buohkanas juolludeapmi	737 931	754 874	793 334	5,1
Sámeálbmotfoanda	4 700	4 650	4 650	0,0
Supmi	742 631	759 524	797 984	5,1

¹ Supmi lea meroštallojuvvon daid ruđaid vuodul mat leat juolluduvvon sámi ulbmiliidda/álgoálbmotulbmiliidda.

² Supmi lea meroštallojuvvon daid ruđaid vuodul mat leat juolluduvvon sámi ulbmiliidda. Juolluduvvon ruđat juogaduvvoit maŋŋá.

Sámediggi

Sámediggi beassá bušeahttaárvalusa mielde hálddašit sullii 351,3 milj. ruvnnu sámi ulbmiliidda jagi 2010. Dát lea sullii 17 milj. ruvdnosáš lasáhus jagi 2009 ektui (5,1 proseantasaš lasáhus). Sámediggi vuosttas olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle Sámedikki bušeahtta lei 31,7 milj. ruvnnu stuoru. Ovdáneapmi lea eiseválddiid bidjan ulbmiliid mielde, ahte Sámedikkis galgá leat eanet dadjamuš ja váldi dain áššiin mat erenoamážit beroštahttet sámi álbmoga.

Sámediggi áshuvvui sámelága vuodul ollašuttin dihtii Vuodđolága § 110a. Álbmotválljen orgánan Sámedikkis lea stuorra friddjavuohta. Dat ii leat etáhta iige ráddehusa vuollásaš orgána, ja danne ii ovttaga stáhtarádis leat ovddasvástádus Sámedikki politihkalaš doaimmas dahje dain politihkalaš mearrádusain maid Sámediggi dahká guđege suorggis. Bargo- ja searvadahttin-ministaris lea dattetge bajimuš vuodđolágalaš ovddasvástádus dain ruđain mat juolluduvvojit kapihttalis 680 Sámediggi. Daid ruđaid dáfus mat juolluduvvojit Sámediggái duoid nuppiid departemeantaid bušeahtas, de guđege departemeantta fágastáhtarádis lea vuodđolágalaš ovddasvástádus ja čuovvolanovddasvástádus das geavahuvvojitgo juolluduvvon ruđat Stuorradikki mearridan eavttuid mielde.

Sámediggi beasai jagi 1999 spiehkastit juolludannjuolggadusaid njealját paragrafas mii giedahallá bruttobušehttema, ja oázžu visot juolluduvvon ruđaid Bargo- ja searvadahttin-departemeanttas *ovtta* 50-poasttas. Seamma lálkai Máhttodepartemeanta, Kultur- ja girko-departemeanta ja Birasgáhttenpartemeanta juolludit ruđaid iežaset 50-poasttain. Sámediggi dainna lágiin oázžu erenoamáš sorjákehtes ovddasvástádusa ja friddjavuođa hálddašit dáid resurssaid. Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid dievasčoahkkimisttis mii lea skábmamánuš dainna várašemiin ahte Stuorradiggi dohkkeha bušeahttamearrádusa. Daid láidagiid mielde maid Stuorradiggi bidjá iežas bušeahttamearrádusain, Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid iežas vuoruhemiid vuodul.

Sámediggái lea biddjojuvvon hálldašanovddasvástádus dihto hálldahuslaš dilálašvuodain, nugo omd. sámediggeválggas, ekonomalaš doarjagiid juolludeamis, skuvlla oahppoplánaid várás mearridit dárkileappot ráddjejuvvon osiid, sámi kulturmuittuid hálldašeamis kulturmuittolága ja dasa gullelaš lálkkaásahusaid mielde, ja vel ovddasteaddjiid nammadeamis sierranas almmolaš orgánaide. Sámedikkis lea dasto vel váldi ja dadjamuš go dat searvá ja das leat ovddasteaddjit arvat lávdegottiin, stivrrain ja ráđiin. Maiddái Sámedikki ja stáhta ráđđádallansoahpamuš ja ovttasbargansoahpamušat mat Sámedikkis leat eará almmolaš orgánaiguin, leat hui dehálačcat.

Sámedikkis leat iežas doaimmas dieđut neahttasiiddus www.samediggi.no.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta

Kap.	Poasta	Doaibmabidju	(1 000 ruvnuid mielde)		
			Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon bušeahtta 2009	Árvalusat 2010
680	50	Sámediggi	191 400	203 735	215 136
680	54	Sámediggi	4 651	4 700	4 650
681	72	Sámi giella, diehtujuohkin jna.	6 575	9 055	10 845
681	74	Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.	1 300	1 357	1 400
682	01	Gáldu – Álgoálbmotvuoigatuovdaid gelbbolašvuodaguovddáš	5 054 ¹⁾	2 911 ²⁾	3 049 ³⁾
683	45	Stuoribuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallu, <i>sirdin</i> <i>vejolaš</i>	650		
684	01	Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš	4 830 ⁴⁾	3 290	3 435
684	45	Stuoribuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallu, <i>sirdin</i> <i>vejolaš</i>	550		
Supmi			213 810	225 048	238 515

¹ Rehketdoallohku siskkilda Olgoriikadepartemeanta 1,5 milj. ruvdnosaš juolludeami, ja vel Gáldu jodihan proševttaid olgguldas ruhtadeami.

² Lassin Gáldu oacčui 1,5 milj. ruvdnosaš juolludeami Olgoriikadepartemeanttas.

³ Lassin bisuhuvvo guovddáza doibmii juolluduvvon doarjja Olgoriikadepartemeanta bušeahntas.

⁴ Rehketdoallohku siskkilda olgguldas ruhtadeami proševttaide maid Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš jodiha.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahntakapihttaliin:

Kap.	poasta	Doaibmabidju
601	21	Erenoamáš doaibmagolut
601	50	Norgga dutkanráđdi, Sámi dutkanprográmma

Sámepolitihka bajimuš ulbmilat

Ráđdehus atná vuodđunis ahte Norgga riika álggos lea vuodđuduvvon guovtti álbmoga, sámiid ja norgalaččaid, eatnamiidda, ja ahte goappašiin álbmogiin lea seamma vuoigatvuohta ja seamma gáibáduš beassat ovddidit iežas kultuvrra ja giela. Sámeapolitihkka mii jodihuvvo, galgá leat ávkin sámi álbmogii, vai sámi gielas, kultuvrras ja servodateallimis lea oadjebas boahteáigi Norggas.

Vuodđolága § 110a ja sámeláhka leat nátionála riektevuodđu ráđdehusa sámepolitihkkii.

Ráđdehusa politihkalaš vuodđu sámepolitihkkii bohtá ovdan St.diedáhusas nr. 28 (2007-2008) Sámeapolitihkka. Stuorradiggediedáhus mitala oktan ráđdehusa Sámegeielaid doaibmaplánain mat ráđdehusa deháleamos sámepolitihkalaš strategijjat ja ángiruššamat leat.

Ráđdehusa ulbmilat bohtet muđuid ovdan čuovvovaš ulbmiliin:

1. Sihkkarastit ja ain ovddidit sámiid vuoigatvuođa searvat

Sámi ja sápmelašvuhtii guoskevaš áššiid bargu čadahuvvo odne ráđdehusa ulbmiliid rámaid siskkobealde, ahte galgá leat ollislaš sámepolitihkka, mas sámit ieža Sámedikkiin, sámi ása-husaiguin ja organisašuvnnaiguin leat mielledoaibmit ja eaktudeaddjit.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea álgán ođasmahttit sámelága, ee. čielggasmahttin dihtii Sámedikki sierra ja friddja sajjadaga. Ráđdehus áigu loahpalaččat mearridit iežas oaivila áššis galgágo Sámediggi sirrejuvvot sierra riektesubjektan go dát árvalus lea válmmas.

Sámediggái biddjojuvvui jagi 2008 čavčča ovdan álgohápmi odđa bušeahntameanuin maŋŋágo bargojoavku vuos lei árvoštallan ášši jagi 2007. Sámediggi lea dovddahan iežas dárbašit eambo áiggi árvoštallat dan ja vejolaččat árvalit molssaeavttot bušeahntamálliid.

2. Lassánahttit sámezielalaččaid logu

Ráđđehusa doaibmaplána sámeziela várás biddjojuvvui ovdan miessemánus 2009. Doaibmaplána, mas leat 66 sierra doaibmabiju, ráhkaduvvui ráđđehusa gulahaladettiin ja gulaskuttadettiin Sámedikkiin. Doaibmaplána váldoulbmil lea Norggas láchit boahteáigái oadjebas vuodu sámezielaide – davvisámegeilli, julevsámegeilli ja oarjilsámegeilli. Maid doaibmaplána eanaš čalmmustahtá, lea sierranas servodatsurggiin buoridit rahčamušaid sámezielaid ovddideapmái – erenoamážit oahpahallamis ja oahpahasas, almmolaš bálvalus- ja fuolladoaimmain, ja vel ovddidit sámezielaid geavaheami ja oidnosis leahkima almmolaš oktavuodain. Jagi 2009 leat juolluduvvon 8 milj. ruvnnu doaibmaplána čuovvleapmái, ja dain ruđain lea Sámediggi ožžon 5 milj. ruvnnu. Ráđđehus lea dasto vel jagi 2009 stuorru dan juolludeami 1,179 milj. ruvnnuin Norgga dutkanráđđái ulbmiliin nanusmahttit julev- ja oarjilsámezielaid nanusmahttinbarguid.

Ráđđehus árvala ain eambo vel stuorru dan juolludeami doaibmaplána čuovvleapmái viđain (5) milj. ruvnnuin jagi 2010 Bargo- ja searvadahttindepartemeantta bušehtas. Árvaluvvo ahte dain ruđain galget 1 milj. ruvnnu várrejuvvot Sámi allaskuvlla Sámi lohanguovddáži, ja 0,5 milj. ruvnnu Bargo- ja searvadahttindepartemeantta doaibmaplánaráhkadeami bargui. Árvaluvvo ahte galgá Sámedigge juolluduvvot 3,5 milj. ruvnnu. Ráđđehus lea dainna lágiin stuorru dan juolludeami manimus guokte jagi Sámezielaid doaibmaplána čuovvleapmái buohkanassii 13 milj. ruvnnuin.

Dainnago Loabága suohkan searvvai sámeziela hálddašanguvlui golgotmánu 1. b. 2009, de guovttezielalašvuoda juolludeapmi giełldaide ja fylkkagiełldaide stuorru dan vuodai 1 milj. ruvnnuin ođastuvvon nátiálabušehtas jagi 2009. Ráđđehus árvala stuorru dan guovttezielalašvuoda juolludeami njełjiin (4) milj. ruvnnuin jagi 2010 dan geažil go Loabága suohkan dál gullá sámeziela hálddašanguvlui. Ráđđehus lea jagi 2006 rájis stuorru dan guovttezielalašvuoda juolludeami giełldaide ja fylkkagiełldaide buohkanassii 14 milj. ruvnnuin.

Máhtodepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta árvalit ahte jagi 2010 galget juolluduvvot 3 milj. ruvnnu Sámi allaskuvlla Sámi lohanguovddáži. Sámedigge áigu maid várret ruđaid guovddáži. Guovddáš šaddá leat dehálaš doarjja duoidda nuppiid doaibmabijuide mat lea Sámezielaid doaibmaplána, ee. searvadettiin buoridit sámezielaid lohkan- ja čállin-oahpahasas. Áigumuš lea árvoštallat guovddáža go dat lea doaibman guokte jagi.

Ráđđehus áigu buoridit iežas ođasfálaldagaid sámezielalaš álbmogii, ja sihkarastit ahte sámeziela eambo geavahuvvo ráđđehusa áššebáhpáriin. Danne galgá vuodđuduvvot ráđđehusa várás jorgalanbálvalus, mii čatnasa Departemeanttaid bálvalusguovddáži (Departementenes servicesenter (DSS)). Vuordagis dat bálvalus lea jođus jagi 2010 rájis.

Ráđđehus lea mearridan arvat ođđa geatnegahtti IT-standárddaid stáhtii. Čállinmearkastandárda ISO 10646, man UTF8 ovddasta, galgá biddjojuvvot vuodđun buot ođđa IKT-prošeavttaide stáhtas. Ođđajagemánu 1. b. 2012 rájis galgá UTF8 geavahuvvot elektruvnalaš diehtolonohallamis, dihto rájáiguin, gč. [Referánsakataloga](#) čuogge 1.1.4. Mearráduš UTF8 birra lea dehálaš lávki mii doalvu dasa ahte almmolaš suorgi galgá gieđahallat sámi čállinmearkkaid ja earáge gielaide čállinmearkkaid rivttes láchkai. Vuosttas vuorus geatnegahtti gáibádušat gustojit duššefal stáhtii. Áigumuš lea mearridit láchkaásahas mii geatnegahtá giełddalaš suorgige geavahit geatnegahtti standárddaid.

Oarjilsámeziela nanusmahttimii lea okta dehálaš doaibmabidju dat, ahte oarjilsámeziela geavaheaddjitge ožžot doaibmi IT-neavvuid iežaset giellii. Ulbmil lea ahte oarjilsámeziela várás galgá ráhkaduvvot stávema dárkkisteaddji prográmma, mii lea oassi Sámedikki Divvun-prošeavttas, ja mii galgá leat váłmmas ovdal jagi 2010 lohpa.

3. Sihkkarastit ahte almmolaš hálldahus bálvala dohkálaččat daid geavaheaddjiid geain lea sámi giella- ja kulturduogáš

Gielddalaš ja fylkkagielddalaš dási mearrádusain ja politihkas lea mearrideaddji mearkašupmi dasa man ollu sámi giella, kultuvra, ealáhusat ja servodateallin sáhttet ovdánit buori vuogi mielde. Gielddaid guovddášlihttu (KS), Sámediggi ja ráđdehus leat vuodđudan bargojoavkku mii galgá geahčadit mo sámi dilálašvuodat leat gielddasuorggis.

Ovdal jagi 2010 leat mealgadii riikka buot gielddat oktan Bargo- ja searvadahttinetahtain ásahan báikkálaš NAV-kontuvrra. Kontuvrrain šaddá leat ovddasvástáduš sámi geavaheaddjiin. Sámi viidodat (perspektiiva) vuhtto juolludanreivves Bargo- ja čálgodirektoráhtii jahkái 2009, ee. das ahte dárbu sámegeiela ja -kultuvrra máhttui galgá árvvoštallojuvvot erenoamážit go ođđa NAV-kontuvrrat áshuvvojit gielddaide dahje suohkaniidda main lea sámi veahka. Etáhta galgá sámi hálddašanguovlluin čadahit báikkálaš geavaheaddjiidiskadeami. Vásáhusat sámi geavaheaddjiid vástesaš čadahuvvon doaibmabijuiguin galget čilgejuvvot, maidda gullet ee. www.nav.no addin dieđut ja diehtjuohkinávdnasat, lágaid, láhkaásahusaid ja dakkáraččaid jorgaleapmi, ja vel bohtosat dain geavaheaddjiidiskademiin mat leat čadahuvvon sámi hálddašanguovlluin. “Samisk språk i NAV” nammasaš raporta ráhkaduvvui Bargo- ja čálgoetáhta namas vai livččii vejolaš čielggadit ja árvalit doaibmabijuid mat buoremus lági mielde sáhttet deavdit sámegeielalaš geavaheaddjiid dárbbuid bargo- ja čálgohálldahusas.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu ovttrasrádiid heivvolaš departemeanttaiguin árvvoštallat mo lea gielddaid várás vejolaš buoridit fylkkamáne rolla rávvejeaddjin sámi dilálašvuodaid birra.

Mánáid- ja dáseárvodepartemeantta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeantta jagi 2010 bušehtas leat várrejuvvon ruđat dáseárvvu ovddideaddji ja vealaheami eastadeaddji bargui sámi guovlluin, gč. kapihtala 682 Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, poastta 01 Doaibmagolut.

4. Nanusmahttit sámi ealáhusaid ja sihkkarastit sámi kultuvrra luondduvuođu

Lotnolas ealáhusaid ja mátkeealáhusa árvobuvttadanprográmma álggahuvvui jagi 2008. Prográmma hálldaša Sámediggi. Cuoŋománus 2009 Sámediggi mearridii ođastuvvon prográmmačilgehusa lotnolaš ealáhusaid ja mátkefitnostallama árvobuvttadeami birra. Vuodđuduvvon lea fágalaš fora man bargun lea heivehit prográmma eará doaibmiid váikkuhan-gaskomiide ja ángiruššamiidda, fágalaš ođasmahttimii, árvvoštallamii ja prográmma ovdáneapmái. Ráđdehus čuovvu barggu fágalaš fora eará doaibmiiguin, ja áigu searvat dárbbu mielde áigequovdilis ovttasbarganoktavuođaide. Boahteáigásaš áigequovdilis hástalussan šaddá meahccealáhusain ja mátkefitnostallamis nanusmahttit ealáhusovdáneami.

Vai nanusmuvvá bargu mas ulbmil lea čohkket, systemáhtalaččat ordnet ja gaskkustit sámiid árbevirolaš máhtuid Norggas, de Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea juolludan ruđaid Sámi allaskuvlla pilohtaprošektii man namma lea “Árbediehtu – sámiid árbevirolaš máhtuid kárten, seailluheapmi ja geavaheapmi”. Prošeakta álggahuvvui jagi 2008 čavčča ja lea plánejuvvon golmmajahkásaš pilohtaprošeaktan. Ráđdehus áigu joatkit barggu mas sámiid árbevirolaš máhtut kártejuvvot ja duodaštuvvojit, gč. kapihtala 681 Juolludeapmi sámi ulbmiliidda, poastta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea juolludan ruđaid prošektii man namma lea ”Saehmieh Saepmesnie” – oarjilsámi ráđjarastideaddji prošeakta mii giedahallá árbevirolaš máhtuid ja duodašteami. Dat lea Interrega vuollásaš prošeakta, ja Norgga bealde lea Saemien Sijte, mii lea Snoasas, prošeaktaeaiggát. Ruđat leat maid juolluduvvon CEAVVI-oasseprošektii, mii čatnasa EALÁT nammasaš riikkaidgaskasaš dutkanprošektii.

5. *Láhčit vuodu sámi dutkamii, ráhkadit buori vuodu sámepolitihkkii, ja buktit oidnosii ja gaskkustit sámi kultuvrra*

Loga čilgehusa mii lea kapihttala 601 poasttas 21 Erenoamáš doaibmagolut/Kapihttala 601 poasttas 50 Norgga dutkanráđđi, Sámi dutkanprográmma

6. *Riikkalaš dási ja riikkaidgaskasaš dási sámepolitihka ollisvuohta ja čavddisvuođa*

Vuodđolága § 110a ja sámeláhka leat riikkalaš vuodđu ráđdehusa sámepolitihkkii. Ráđdehus deattuha dasto vel ahte galget ollašuhthuvvot riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuođaid konvenšuvnnat maid Norga lea vuolláičállán ja main lea erenoamáš stuorra mearkkašupmi sámiide, omd. ON-konvenšuvdna siviila ja politihkalaš vuoigatvuođaid birra (erenoamážit artihkal 27) ja ILO-konvenšuvdna nr. 169 álgoálbmogiid ja álbmotčearddaid birra iehčanas stáhtain. Namahuvvon riektenjuolggadusaid ja konvenšuvnnaid ollašuhthtingeatnegasvuohta lea suorgeprinsihpa geažil juhkkjuuvvon sierranas departemeanttaide ja daid vuollásaš doaimmahaide, ja vel báikkálaš dási ja guvllolaš dási hálddahaide, maid lohku gullet gielddat ja fylkkagielddat.

Suoma ráđdehus, Norgga ráđdehus ja Ruota ráđdehus leat ovttamielalaččat das, ahte áigot joatkit šiehtadallamiid davviriikkalaš sámekonvenšuvnna áigáioažžumis.

Kap. 601, poasta 50 Norgga dutkanráđđi, Sámi dutkanprográmma/ Kap. 601, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut

Norgga dutkanráđđi vuodđudii jagi 2007 odđa sámi dutkanprográmma. Okta dehálaš ulbmil lea prográmmas ee. leat mielde rekruttemin ja ovddideamen máhtu, ja gaskkustit dutkama sámi álbmogii, sihke dárogillii ja sámegillii. Odđa prográmmastivra lea stuoriduvvon sámi dutkanbirrasiid ovddastusain mii lea Ruotas ja Suomas. Máhtodepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ruhtadit Dutkanráđi sámi prográmma II sullii 10 milj. ruvnnuin jahkásaččat. Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea jagi 2009 stuorrudan jahkásaš juolludeami prográmmii 1,179 milj. ruvnnuin, mat mannet julevsámegielalaš ja oarjilsámegielalaš dutkamii, ee. stipendiáhtavirggiide mat leat doavttergrádadásis.

Bargo- ja searvadahttindepartemeanta lea jagi 2009 juolludan 0,8 milj. ruvnnu bargui maid Sámi statistihka fágalaš analysajoavku čađaha Sámi allaskuvllas. Joavkku bargomearráduš lea bidjat ovdan jahkásaš raportta mas lea visogovva ja analysa mat čájehit sámi servodaga áigeovdilis ovddádusmearkkaid. Fágalaš analysajoavku bijai ovdan iežas raportta golggotmánu 2. b. 2009. Raporta biddjuuvvo vuodđun stáhtalaš eiseválddiid ja Sámedikki ráđđádallamiidda. Departemeanta lea maid juolludan 200 000 ruvnnu Sámedikki ja Statistihkalaš guovddášdoaimmahaga ovttasbargui, man boadusin galgá almmuhuvvot Sámi statistihkalaš jahkegirji juohke nuppi jagi.

Kap. 680, poasta 50 Sámediggi

Ráđdehus árvala ahte Sámediggái juolluduvvojit 215,136 milj. ruvnnu jagi 2010 Bargo- ja searvadahttindepartemeantta bušeahtas. Dát lea 12,3 milj. ruvdnosaš lasáhus jagi 2009 rájis (5,6 proseantta). Juolludeamis lea 4 milj. ruvdnosaš lasáhus dainnago sámegiela hálddašanguovlu lea viiddiduvvon ja dasa dál gullá Loabága suohkan. Juolludusárvalusas lea maid mielde 1,5 milj. ruvdnosaš lasáhus mii galgá buhttet Sámedikki láigohangoluid go geasset 2009 dan kontuvrrat Guovdageainnus fárrehuvvojedje odđa Diehtosiidii. Viessoláigobuhtadus šaddá buohkanassii dalle leat 3 milj. ruvnnu jagi 2010 rájis. Árvaluvvon lea maid ahte jagi 2010 galget juolluduvvot 370 000 ruvnnu Sámedikki earáge jagiid válgabargui, go ii leat válgajahki.

Ráđdehus árvala stuorrudit juolludeami Sámegielaid doaibmaplána čuovvoleapmái Bargo- ja searvadahttindepartemeantta bušeahtas viđain (5) milj. ruvnnuin jagi 2010. Sámedikkis lea dehálaš rollan bargat sámegielaid ovdáneami dihtii. Ráđdehus danne árvala ahte jagi 2010 galget Sámediggái sirdjuuvvojit 3,5 milj. ruvnnu viđa (5) milj. ruvdnosaš ángirusšansumis.

Jagi 2009 Sámediggái juolluduvvojedje 3 milj. ruvnnu mat galget ruhtadit doaibmabijuid mat sihkkarastet ahte Njávdáma hávdedávttit fas máhcahuvvojit ja hávdáduvvojit gutnálaččat Njávdamii, gč. St.proposišuvvna nummariin 1 (2008-2009) ja St.proposišuvvna nummariin 67 (2008-2009). Sámediggái juolluduvvojedje lassin vel 2,9 milj. ruvnnu Sámedikki bargguide mat gullet jagi 2009 sámediggeválgga čadaheapmái. Dát ruđat ledje ovttaháválaš juolludeapmi mii ii jotkojuvvo jagi 2010.

Kap. 680, poasta 54 Sámeálbmotfoanda

Go giedahalai odastuvvon nátionálabušehta jahkái 2000, de Stuorradiggi mearridii geassemánu 16. b. 2000 juolludit 75 milj. ruvnnu nugohčoduvvon «Sámeálbmotfoandan». Foandda reantodineastusat eai gula oassin Sámedikki rápmajuolludeapmái.

Foandda njuolggadusat mearriduvvojedje gonagaslaš resolušuvnnain čakčamánu 22. b. 2006. Sámedikki dievasčoahkkinn lea foandda stivra. Foandda dinestusaid dárkilis geavaheami Sámediggi mearrida jahkásaččat bušehtamearrádusainis. Sámediggi lea mearridan Sámeálbmotfoandda geavaheapmái vuoruhusaid ja áŋgiruššansurggiid áigodahkii 2008-2009. Foandarudain oasit galget geavahuvvot giela ovddideaddji doaibmabijuide, girjjálašvuhtii ja árbevirolaš máhtuid duodašteapmái ja gaskkusteapmái.

Árvaluvvo 4,65 milj. ruvdnosaš juolludeapmi jahkái 2010, mii lea foandda reantodineastus jagi 2009.

Kap. 681, poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Ráđdehus árvala ahte Sámeigiella, diehtujuohkin jna. nammasaš juolluduspoasta stuorruvu 1,5 milj. ruvnnuin 10,845 milj. ruvdnosažžan.

Jagi 2010 Bargo- ja searvadahttindepartemeanta áigu dán poasttas vuoruhit doaibmabijuid mat gullet Sámeigielaid doaibmapláníi, ja dása gullet maiddái julevsámeigielalaš ja oarjilsámeigielalaš gielladoaibmajut. Ráđdehus árvala ahte 1 milj. ruvnnu lasáhusas galget juolluduvvot Sámi allaskuvlla Sámi lohanguovddáži, gč. dan mii celkojuvvo oasseulbmilis 2.

Árvaluvvon juolludeapmi šaddá maid ruhtadit «Sámi ofelaččat» nammasaš ortnega, Engerdála (Sváhkena) suohkana oarjilsámeigiela skuvlafálaldaga, Divvun 2 prográmma ja doaibmabijuid mat galget ealáskahttit bihtánsámeigiela ja nuortalaš giela ja kultuvrra, ja julevsámeigiela ja oarjilsámeigiela.

Kap. 681, poasta 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna.

Ráđdehus árvala ahte galget juolluduvvot 1,4 milj. ruvnnu sámi árbevirolaš máhtuid áŋgiruššamii Kapihttalis 681 Juolludeapmi sámi ulbmiliidda, poasttas 74 Duodašteapmi, gaskkusteapmi jna. Ruđat galget ee. geavahuvvot doaibmabijuide mat nanusmahttet sámiid árbevirolaš máhtuid kártema, duodašteami ja joatkima Norggas. Eaktuduvvo ahte jagi 2010 buot ruđat juolluduvvojit Sámi allaskuvlii, mii lea huksen pilohtaproševtta man namma lea Árbediehtu – sámiid árbevirolaš máhtuid kárten, seailuheapmi ja geavaheapmi, gč. oasseulbmila 4.

Kap. 682 Álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš, poasta 1 Doaibmagolut

Ráđdehus árvala jahkái 2010 juolludit 3,049 milj. ruvnnu guovddáža jodiheapmái. Juolludeamis lea 100 000 ruvdnosaš lasáhus viessoláigobuhtadussan Gálđui, dainnago Gálđu – Álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš lea fárren odđa Diehtosiidii. Lassin doarjja guovddáža doibmii jotkojuvvo Olgoriikadepartemeantta bušehtas, kapihttalis 163 Heahteveahkki, humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuođat, poasttas 72 Olmmošvuoigatvuođat.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta lea oktan Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain ja Sámedikkiin soahpan ahte Gálđui galget juolluduvvot ruđat, vai dan guovddáži lea vejolaš vuodđudit virggi mas virggálaš galgá bargat dásssšárvvu ovddideapmái ja vealaheami eastadeapmái.

Diehtjuohkimis ja duođasteamis galget sámeielat geavahuvvot. Virgi šaddá leat golmmajahkásaš geahččalanprošeakta. Áigumuš lea ahte prošeakta álggahuvvo jagi 2010 ja heaittihuvvo árvvoštallamiin jagi 2012.

Kap. 684 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš, poasta 1 Doaibmagolot ja poasta 45 Sturibuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallu, *sirdin vejolaš*

Ráđdehus árvala juolludit 3,435 milj. ruvnnu guovddáža jodiheapmái jagi 2010. Juolludeamis lea 100 000 ruvdnosaš lasáhus viessolágobuhtadussan dainnago Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš lea fárren ođđa Diehtosiidii.

Olgoriikadepartemeanta

Kap.	poasta	Doaibmabidju
115	01	Doaibmagolut
115	70	Doarjagat preassa-, kultur- ja diehtjuohkinulbmiliidda
116	70	Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118	70	Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain
163	71	Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodat

Kap. 115, poasta 01 Doaibmagolut ja kap. 115, poasta 70 Doarjagat preassa-, kultur- ja diehtjuohkinulbmiliidda

Doarjagat mat juolluduvvojit dain poasttain gálget ee. leat mielde lasiheamen beroštumi ja buorideamen máhtu Norgga birra olgoriikkas, ja leat mielde nanusmahttimin kultureallima riikkaidgaskasaš ovttasbarggu. Norgga profiilet dahje čuolláhit guovdilis doaibmin davviguovlluin lea dain barggu oassi.

Davviguovlostrategiija álbmogis-álbmogii ovttasbarggus lea dehálaš ovttasráđiid bargat sámi organisašuvnnaiguin ja ásausaiguin. Ruđaid diehtjuohkinbargguide ja álbmogis-álbmogii ovttasbargui stivrejuvvojit ee. kapihttala 115 poastta 01 čađa ja kapihttala 115 poastta 70 čađa. Ruđain muhtun oasi stivre Barentskult mas Olgoriikadepartemeanta bargá ovttasráđiid Kultur- ja girkodepartemeanttain ja fylkkasuohkaniiguin, ja muhtun oasi fas njuolga stivrejit ovttasráđiid Olgoriikadepartemeanta ja Davvi-Norgga ásausat ja organisašuvnnaid.

Áigumuš juolludemiin lea Norgga rolla ja mearkkašumi Davvikalohtas buktit oidnosii dehálaš ulbmiljoavkkuide mat leat Davvi-Amerihkás, Ásias ja Eurohpas. Barents-guovllu siviila fierpmádaga huksenbargu vuoruhuvvo hui dehálažžan – ja dain oktavuodas lea deaddu Norgga sámiid ovttasbarggus Ruošša álgoálbmotjoavkkuiguin, ja sin dáhttu ja náka hukset Ruošša álgoálbmogiid ja davviguovlluid eará álgoálbmogiid gaskii oktavuodaid.

Olgoriikadepartemeantta juolludeamit ja juolludeamit Barentskulta čađa galget movttiidahttit dakkár sámi kulturorganisašuvnnaid go Riddu-Riddu festivála doaibmat dehálaš deaivvadanbáikin main davviguovlluid álgoálbmotkultuvra sáhtta ovdánit.

Jagi 2009 juolludeamit manne omd. lávda sierralágan doaibmabijuide mat galge nanusmahttit sámiid filbmaovttasbarggu Barents-guovllus, buoridit oktavuodaid Ruošša álgoálbmotjoavkkuide ja ovttasbarggu singuin gielaid seailuheamis ja gáiddosoahpahasas, ja vel oahpásmahttit olgoriikii sámi kulturárbevieruid mávssolašvuoda Davi álbmogis-álbmogii gaskavuodaide. Dás lea ovdamearkan Norgga-Ruošša sámiid iežaset kultuvrra čájeheapmi Eurohpa Linz nammasaš kulturoaivegávpogis cuoŋománus 2009.

Jagi 2008 vejolaš bušehttapoasttain juolluduvvojedje 3 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 01 ja 7 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 70. Jagi 2009 juolluduvvojedje 3 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 01 ja 12 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 70. Jahkái 2010 árvaluvvo juolludeapmin 3 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 01 ja 12 milj. ruvnnu kapihttala 115 poasttas 70. Vaikko sámi doaibmabijut eai leat sirrejuvvon – muhto adnojuvvojit ollisvuhtii gullelaš oassin – de dakkár doaibmabijut mat čađahuvvojit ovttasráđiid doaibmaguimmiiguin guđet ovddastit sámiid beroštumiid, šaddet leat sullii 10 proseantta stuoru olles doaimmas.

Kap. 116, poasta 70 Doarjagat riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Doarjja lea álgoálbmotsearvamii Árktalaš ráđđái, Barents-ráđđái jna. Áigumuš juolludemiin lea addit doarjagiid álgoálbmotovddasteaddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargui davviguovlluin. Doarjagat mannet ovddimusat sámiid ja Ruošša álgoálbmogiid mátkegoluid gokčamii. Rápma lea 0,6 milj. ruvnnu jagi 2009 ja šaddet jáhkkimis doalahuvvot seamma dásis jagi 2010.

Kap. 118, post 70 Davviguovlodoaibmabijut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Dát juolludeapmi lávda gokčá prošeavttaid, maiddái álgoálbmotprošeavttaidge. Juolludeapmi dakkár prošeavttaide main ulbmiljoavku leat álgoálbmogat, juohkása dáid váldokategoriijaide:

- Olgoriikadepartemeantta juolludan doarjja mii lea ovttasbargoprošeavttaide mat leat Davveoarje-Ruoššas ja mat gusket álgoálbmogiidda (eanaš sámiiide). Doarjjasupmi lei jagi 2008: 0,6 milj. ruvnnu.
- Norgga Barents-čállingotti doarjja álbmogis-álbmogii prošeavttaide Barents-guovllu Norgga oasis ja Ruošša oasis gusket sámiiide ja eará álgoálbmogiidda. Doarjjasupmi lei jagi 2008: 2,4 milj. ruvnnu.

Jagi 2008 juolluduvvojedje nappo dalle buohkanassii 3 milj. ruvnnu doarjjan álgoálbmotprošeavttaide dán juolludeamis. Jahkái 2009 eai leat vel logut, muhto jáhkkinis doarjja šaddá leat sullii seamma dásis go dat lei jagi 2008. Ráddjejuvvon mearis leat buorit álgoálbmotprošeavttat, muhto mađe mielde bohtet miellagiddevaš prošeaktaohcamat, de lea bušehtas vejolašvuohta stuoridit juolludeami doarjjan álgoálbmotprošeavttaide jagi 2010. Dán oktavuodas lea vejolaš namahit ahte Norgga Barents-čállingoddi lea álggahan barggu mii kárte ja movttiidahtá áššáigulleaš álgoálbmotbirrasiid ráhkadit prošeaktaárvalusaid mat galget čadahuvvot Barents-guovllu Ruošša oasis. Olgoriikadepartemeanta doarju dán barggu.

Kap. 163, poasta 71 Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodát

Jagi 2009 Olgoriikadepartemeanta juolludii 1,5 milj. ruvnnu guovddáži man namma lea Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuođaguovddáš, ja mii lea Guovdageainnus. Doarjja juolluduvvui Gáldu riikkaidgaskasaš álgoálbmotvuoigatvuodaid bargui. Doarjja mii juolluduvvo guovddáža doibmii Olgoriikadepartemeantta bušehtas, bisuhuvvo jagi 2010.

Olgoriikadepartemeanta vuolláičálii jagi 2009 rápmasoahpamuša Sámedikkiin mas juolluda doarjaga Sámedikki riikkaidgaskasaš doibmii. Dat mearkkaša 0,65 milj. ruvdnošaš juolludeami Sámedikki riikkaidgaskasaš álgoálbmotáššiid bargui ONas ja eará riikkaidgaskasaš organisašuvnnain.

Dasto juolluduvvo vel doarjjan 0,4 milj. ruvnnu Sámeráđi riikkaidgaskasaš bargui.

Máhttodepartemeanta

Kap.	poastat	Namma	(1 000 ruvnnuid mielde)		
			Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon bušeahtta 2009	Árvalusat 2010
222	01/45	Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvla-internáhtat, Doaibmagolut ja biergasiid skáhppon, <i>sirdin vejolaš</i>	91 300 ¹⁾	95 528 ²⁾	101 406 ³⁾
223	50	Sámi oahpahushálddahus Juolludeamit Sámediggái	31 887	33 290	34 355
225	63	Juolludeamit sámi vuoddooahpahussii, <i>sirdin vejolaš</i>	44 527	47 505	49 787
226	21	Kvalitehtabuorideapmi vuoddooahpahusas, Erenoamáš doaibmagolut	4 000	4 300	6 500
231	50	Juolludeapmi sámi mánáidgárdefálaldagaide	12 380	12 925	13 339
275 ³⁾	50	Allaskuvllat, Stáhtalaš allaskuvllaid vuodduhtadeapmi	50 957	48 796	
	51	Stáhtalaš allaskuvllaid bohtosiidda vuodduvvon ruhtadeapmi	3 501	3 293	
	52	Stáhtalaš allaskuvllaid dutkanruhtadeapmi	6 162	6 774	
260	50	Juolludeamit universiteaide ja stáhtalaš allaskuvllaide			62 229
Supmi			244 714	252 411	267 616

¹⁾ Vuodđun lea jagi 2008 juolludusreive Oahpahusdirektoráhtii.

²⁾ Vuodđun lea jagi 2009 juolludusreive Oahpahusdirektoráhtii.

³⁾ Sumis leat ruđat riektteeaktosoahpamuššii ja vuordinbálkkáide eaige danne sáhte buohtastahttojuvvot jagi 2008 ja jagi 2009 loguiguin.

⁴⁾ Juolludeamit leat sirdujuvvon kapihttala 260 postii 50 ođđajagemánu 1. b. 2010.

Lassin juolluduvvojit sámi doaimmaide ruđat dáin kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	poasta	Doaibmabidju
260	50	Romssa universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmilat

Kap. 222, poasta 01 Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat

Juolludeamit poasttas gokčēt eanaš ee.:

- Gaska-Norgga sámeskuvlla sihke skuvlla ja internáhta jodiheami, Árborddis
- Snoasa ja Romssa gielddalaš sámeskuvllaid oahpahus- ja internáhtabálvalusaid
- Sámi joatkkaskuvlla jodiheami Kárášjogas ja sámi joatkkaskuvlla ja boazodoalloskuvlla jodiheami Guovdageainnus

Sami skuvllaide juolludemiid ulbmil lea ee. bisuhit ja viidáseappot nannet sámi identitehta, giela ja kultuvrra. Skuvllat čuvvot Máhttoloktema – Sámegeiela.

Gaska-Norgga sámeskuvllas ledje čakčat jagi 2008 vihttanuppelot bissovaš oahppi. Logi oahppi orro internáhtas. Čiežanuppelot oahppi čuvvo oarjilsámegeiela gáiddosoahpahusfálaldaga.

Gaska-Norgga sámeskuvla lea stáhtalaš. Snoasa ja Romssa sámeskuvllat leat gielddalaš skuvllat, muhto stáhta addá Oahpahusdirektoráhta bokte sierra ruđalaš doarjagiid skuvllaid ja daidda gulli internáhtaid jodiheapmái.

Snoasa sámeskuvllas leadje čakčat jagi 2008 oktanuppelot bissovaš oahppi. Vihtta oahppi orro internáhtas. Romssa sámeskuvllas ledje čakčat jagi 2008 čiežanuppelot oahppi. Logi oahppi orro internáhtas.

Lassin dábalaš oahpahussii buot skuvllat addet fálaldahkan gáiddosoahpahusa davvisámegeielas dahje oarjilsámegeielas. Oahpahusdirektoráhta lea ráhkadan plána gáiddosoahpahusa várás golmma sámegeielas, namalassii davvisámegeielas, oarjilsámegeielas ja julevsámegeielas. Oahpahusdirektoráhta lea jagi 2009 ožžon 683 000 ruvnnu kapihttalis 222 vai sáhtttá álggahit pilohtaproševtta julevsámegeiela gáiddosoahpahusa várás nugo gáiddosoahpahusplána láidesta.

Čakčat jagi 2008 ledje Sámi joatkkaskuvllas Kárášjogas 99 oahppi dan 118 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal. Sámi joatkkaskuvllas ja boazodoalloskuvllas Guovdageainnus ledje 105 oahppi dan 83 oahppi ektui mat ledje jagi ovdal.

Sámediggi mearridii jagi 2008 álggahit čielggadanbarggu dainna ulbmiliin ahte Sámediggi sáhtta váldit badjelosas hálddašanovddasvástádusa sámi joatkkaskuvllain. Oahpahusdirektoráhtas lea ain doaisttáži hálddašanovddasvástádus skuvllain.

Kap. 223 poasta 50 Sámi oahpahushálddahus

Juolludeamit gokčet:

- Doarjagiid Sámedikki oahpahushálddahusa jodiheapmái
- Doarjagiid oahpponeavvuid ráhkadeapmái ja buvttadeapmáisámi mánád várás, maiddái erenoamášpedagogalaš oahpponeavvuid
- Doarjagiid oahppoplánabargui ja -ráhkadeapmái
- Doarjagiid daid oahpaheaddjiid, gielddaid ja fylkagielddaid rávvemiidda ja bagadeapmái sáme giela oahpahusa birra

Juolludeapmi lea buohkanassii biddjojuvvon Sámedikki hálddašeapmái jahkái 2009.

Jahkái 2010 árvaluvvo ahte juolludeapmi galgá jotkojuvvot seamma dásis go jagi 2009.

Kap. 225 poasta 63 Juolludusat sámegillii vuoddooahpahas

Ortnega ulbmil lea doarjut ruđalaččat gielddaid, fylkkagielddaid ja bođolaš (priváhta) skuvllaid mat fáallet sáme giela oahpahusa sámi oahppiide oahpahuslága § 6-2 ja § 6-3 mielde. Oahpahus galgá čuovvut Máhttoloktema oahppoplánaid – Sáme giella. Oahppit ožžot oahpahusa sáme gielas vuosttasiellan (Sáme giella 1) dahje sáme gielas nubbegiellan (Sáme giella 2/Sáme giella 3). Doarjagat sáhttet maid juolluduvvot gielddaide mat dáhttot buoridit vuodđoskuvlla oahpaheaddjiid sáme giel máhtu (lohkanvuoigatvuođat).

Skuvlajagi 2008–09 ožžo 2 517 vuodđoskuvlaoahppi oahpahusa sáme gielas 2 542 oahppi ektui guđet ožžo dakkár oahpahusa jagi ovdal, mii mearkkaša ahte lohku unnui 25 oahppiin. Sámi lohkanvuoigatvuođaid lohku lea bisson sullii seamma dásis manjimuš jagiid.

Giđđat jagi 2009 ožžo 242 oahppi ja fidnohárjehalli oahpahusa sáme gielas fylkkagielddalaš joatkkaskuvllain 288 oahppi ektui guđet dan ožžo jagi ovdal.

Árvalus lea poastta stuorrudit 2,3 milj. ruvnnuin jagi 2010 ee. dainnago juolludandárbu lea lassánan joavkočoahkádusa nuppástusaid geažil ja ođđa hálddašangiella searvama geažil.

Kap. 226 poasta 21 Kvalitehtabuorideapmi vuoddooahpahas

Juolludeamit veahkehit oažžut áigái kvalitehtabuorideaddji doaibmabijuid vuoddooahpahas, maiddá dakkáriid mat leat sáme giela várás vuoddooahpahas.

Jagi 2008 ja jagi 2009 juolluduvvojedje ruđat sámi ovddidandoaibmabijuide, ee. gáiddos-oahpahusa joatkevaš ovddideapmái ja sáme giela máhttoabuorideapmái.

Jahkái 2010 árvaluvvo lasihit juolludemiid ovddidandoaibmabijuide 6,5 milj. ruvnnu rádjai. Ruđat galget geavahuvvot Sáme gielaid doaibmaplána čuovvovoleapmái, ee. gáiddosoahpahusa joatkevaš ovddideapmái Oahpahusdirektoráhta plána mielde mii lea sámi gáiddosoahpahusa várás, ja vel joatkevaš máhttoabuorideapmái sáme gielas. Dasto galget ruđat geavahuvvot Sámi lohanguovddáži, mii jodiuvvo prošeaktadásis. Prošeakta galgá árvvoštallojuvvot.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Juolludeapmi sámi mánáidgárdefálaldahkii

Juolludeami hálddaša Sámediggi ja dat galgá leat mielde addimin sámi mánáide dakkár mánáidgárdefálaldaga mii heive sin gielalaš ja kultuvrralaš duogáži. Juolludeapmi siskkilda

erenomáš doarjaga sámi mánáidgárddiide, doarjagiid gielladoaibmabijuide dain dárogielalaš mánáidgárddiin main leat sámi mánát, ja doarjagiid diehtujuohkin- ja ovddidanbargguide, rávvemii ja pedagogalaš ávdnasiid ráhkadeapmái. Jagi 2008 juolluduvvui erenoamáš doarjja 41 sámi mánáidgárdái, main ledje sullii 950 máná. 19 dárogielalaš mánáidgárddi ožžo doarjagiid sámegeiela oahpahussii.

Árvaluvvo ahte jagi 2010 juolludus joatká seamma dásis go dat lei jagi 2009.

Kap. 260 Juolludeamit universitehtaide ja stáhtalaš allaskuvllaide

Sámi allaskuvlla oahpaheaddjioahpahussii lea čakčat 2009 eanebut ohcan go ovddeš jagiid. “Samordna optak” logut čájehit ahte 25 ohcci leat 15 plánejuvvon oahpposadjái. Jagi 2009 ođasmahttojuvvon riikkabušehtas leat juolluduvvon ruđat lasse- ja joatkkaoahpahussii mat vástidit 50 oahpposaji ásahusain mat fáallet sámegeiela ja/dahje kvenagiela.

Julevsámegeiela ja oarjilsámegeiela oahpaheaddjiid rekruttendilli lea hui váttis. Mánaga doaibmabiju leat álggahuvvon mat galggašedje oaččuhit oahppiid válljet sámegeielaid oahpahallama ja sámi oahpahdeaddjioahpu. Sámi allaskuvla jođiha bargujoavkku mii galgá ráhkadit guhkesáigásaš riikkalaš rekruttenstrategiija mas deattuhuvvojit sámi gielat ja sámi oahpaheaddjioahpahus, ja mii gokčá buot dásiid mánáidgárddiid rájis gitta alit oahpahussii. Sámi allaskuvla, Davvi-Trøndelága allaskuvla, Bodeaju allaskuvla ja Romssa universitehta leat buohkat ožžon 200 000 ruvnnu vai sáhttet hábmet rekruttendoaibmabijuid jagi 2010 čavčča studeantasajiid fállamii.

Sámi allaskuvla galgá vuodđudit lávdegotti mii ráhkada rápmaplána ođđa sámi oahpaheaddji-oahpahusa várás. Lávdegotti čoahkádus galgá leat viiddis ja speadjalastit sierranas sámi giellaservodagaid.

Lohkanjahkái 2010 luitojuvvo studeantaloatna 50 000 ruvnnuin daidda studeanttaide geain lea oktan sámegeielain vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu, geavatlaš-pedagogalaš oahppu (PPU) dahje ovdaskuvlaoahpaheaddjioahppu.

Kap. 285, Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Dat ruđat mat juolluduvvojit kapihttala 285 poasttas 52, geavahuvvojit eanaš sámi dutkanprográmmii, maid Máhttodepartemeanta ja Bargo- ja searvadahttindepartemeanta ruhtadit. Sámi dutkanprográmma II álggahuvvui jagi 2007. Dat galgá bistit logi jagi, ja árvoštallojuvvo go dat lea doaibman vihtta jagi. Prográmma deattasta guovdilis hástalusaid mat sámi dutkamis leat, maddái rekruttema, dieđuid gaskkusteamii ja sámegeiela nanusmahttima dieđagiellan.

Justiisa- ja politiijadepartemeanta

Kap.	poasta	Doaibmabidju
440	01	Juolludeamit daidda politiijabiirriide main leat gielddat mat gullet sámegiela hálddašanguvlui
470	72	Doarjagat Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvrii

Kap. 440 Politijadirektoráhta — Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut
Kapihttalis 440, poasttas 01 leat mánga jagi leamaš ruđat daid politiijabiirriid várás, main leat gielddat sámegiela hálddašanguovllu siskkobealde. Ulbmil lea movttiidahttit olbmuid háhkat alcceseaset eambo dieđuid sámegiela birra mii lea dain politiijabiirriin main sámít orrot. Politiijabiirret main lea lassebargu guovttegielalaš hálddašeami geažil, sáhttet ohcat doarjagiid várrejuvvon ruđain. Ortnege hálddaša Oarje-Finnmárkku politiijabiire sierra njuolggadusaid mielde.

Jahkái 2009 leat várrejuvvon 400 000 ruvnu. Áigumuš lea várret seamma sumi jahkái 2010.

Kap. 470 Fridnja riekteveahkki, poasta 72 Doarjagat erenoamáš riekteveahkkedoaibmabijuide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvra vuodđuduvvui jagi 1997. Sivva manne kontuvra vuodđuduvvui, lei ee. sávaldat fállat sámegielaš álbmotoassái riekteveahki sámegillii, ja datge, ahte oidnojuvvoi erenoamáš dárbblašžan addit sápmelaččaide riekteveahki. Dán guovllus leat vel lassin unnit advokáhtat go riikkas muđuid, ja go guovllus lea sierra riekteveahkkekontuvra, de lea maid álkit álbmogii oažžut riekteveahki. Riekteveahki váldokontuvra lea Kárášjogas, muhto riekteveahkis leat maid kontorbeaivvit eará gielddain dárbbu mielde.

Ruhtageavaheapmi lei jagi 2008 sullii 1,323 milj. ruvnu. Jagi 2009 Justiisadepartemeantta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekontuvrii lei 1,352 milj. ruvnu. Áigumuš lea joaktit ortnege jagi 2010.

Jagi 2008 kontuvra gieđahalai 173 ášši. Njálmmálaš neavvun lei 145 áššis.

Kultur- ja girkodepartemeanta

(1 000 ruvnuid mielde)

Kap.	Poasta	Doaibmabidju	Sáldejuvvon		Árvalusat 2010
			Reketdoallu 2008	bušeahhta 2009	
320	53	Sámi kulturulbmilat	53 543	61 993	65 353 ¹⁾
320	73	Nuortalaš musea	9 700	2 500	
320	73	Ája Sámi Guovddáš	3 000	5 200	7 300
232	72	Riddu Riddu-festivála		1 500	1 548
335	75	Juolludeapmi sámi aviissaide	18 877	21 627	22 319
340	71	Juolludeamit girkolaš ulbmiliidda	1 350	1 400	1 400
Sum			86 470	94 220	97 920

1) Nuortalaš museavisti gárvánii juovlamánus jagi 2008.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahhtakapihttaliin:

Kap.	Poasta	Doaibmabidju
326	01	Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat (Nasionálabibliotekha)
329	01/45	Arkiivaulbmilat, Sámi arkiiva
334	72	Filbma- ja mediaulbmilat, Deaivvadanbáikeásahusat
334	73	Filbma- ja mediaulbmilat, Guvllolaš filbmaángeruššan
340	01	Girkolaš hálddašeapmi, doaibmagolut
340	75	Girkolaš hálddašeapmi, oskkuoahpahus
341	01	Báhppagoddi, doaibmagolut

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámi kulturulbmilat

Ruđat mat juolluduvvojit sámi doaibmabijuide Kultur- ja girkodepartemeantta bušeahtas, leat čohkkejuvvon dán postii. Ruđat gokčet juolludemiid Sámedikki girjerádju, johtti girjerádjobálvalussii, sámi dáiddárstipeanddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadussii, báikenammabálvalussii ja sámi giellalága čuovvoleapmái, sámi dávvirvuorkkáide, sámi musihkkafestiválaide ja Beaivváš Sámi Teáhteri.

Kultur- ja girkodepartemeanta árvala ahte jahkái 2010 várrejuvvojit 65,4 milj. ruvnnu kapihttala 320 postii 53 Sámi kulturulbmilat. Jagi 2005 rájis lea juolludeapmi Sámediggái dán poasttas lassánan eambo go 33 milj. ruvnnuin.

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 73 Riikkalaš kulturvistit

Ája Sámi Guovddáš Gáivuonas galgá stuoriduvvot ođđa lanjaiguin musea ja sámi girjeráju várás. Statsbygg lea huksehaddji. Prošeakta galgá čadahuvvot 22 milj. ruvdnosaš ráj siskkobeaide, ja juolludeaddji lea Kultur- ja girkodepartemeanta. Jahkái 2010 árvaluvvo 7,3 milj. ruvdnosaš juolludeapmi huksenprošektii.

Kap. 323 Musihkkaulbmilat, poasta 72 Deaivvadanbáikeásahusat

Riddu Riddu-festivála oaččui deaivvadanbáikki árvodási jagi 2009 rájis, ja jahkái 2010 lea árvaluvvon 1,55 milj. ruvdnosaš juolludeapmi festiválii.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuoda- ja girjerádjoulbmilat, poasta 01 Sámi bibliografiija

Nasionálabibliotekhas lea jagi 1993 rájis leamaš sámi bibliografiija sierra doaibmamuššan. Lassin sámegiellalaš ávdnasiidda váldet mielde maiddá eará giellaide čállojuvvon girjjálašvuoda, mii guoská buot fágaide ja fáttáide mat giedahalllet sámi dilálašvuodaid. Ulbmil lea oktasáš davviriikkalaš bibliografiija.

Kap. 329 Arkiivaulbmilat, poasttat 01 Doaibmagolut ja 45 Stuoribuš neavvuid háhkan ja ortnegisdoallu

Sámi arkiiva sirdojuvvui jagi 2005, nugo Sámediggi háliidii, Sámedikkis Riikkaarkivára vuollásažžan. Sámi arkiivva jodiheami gokčet jahkásaš juolludeamit Arkiivalágádussii

stáhtabušehta kapihttalis 329 Arkiivaulbmilat. Jagi 2009 Sámi arkiiva fárra ođđa lanjaide mat leat Sámi diehtosiiddas. Kultur- ja girkodepartemeanta árvala stuoridit doaibmajuolludeami Sámi arkiivii 2,2 milj. ruvnnuin jahkái 2010. Lassin lea árvaluvvon 1,1 milj. ruvdnosaš juolludeapmi neavvuid ruhtadeapmái.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Deaivvadanbáikeásahusat

Juolludeami eaktu Nordnorsk filmsenter ASii kapihttalis 334, Filbma- ja mediaulbmilat, poasttas 72 Deaivvadanbáikeásahusat, lea ahte galgá jahkái ráhkaduvvot unnimusat okta filbma maid sii dorjot.

Sámi filbmabuvttadeapmi ja juolludeamit sámi filbmabuvttademiide leat muđuid válddahalloyuvvon St.diedáhusas nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren. For det norske filmloftet.*

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 73 Guvllolaš filbmaáŋgiruššan

Jagi 2009 leat juolluduvvon 1,5 milj. ruvnnu Internasjonalt Samisk Filmsenter AS (ISF) nammasaš guvllolaš filbmadoaimma álggaheapmái. Guovddáza ulbmil lea ovttas buvttadit filmmaid sorjákehtes sámi buvttadanfitnodagaiguin ja riikkalaš ja riikkaidgaskasaš filbmafitnodagaiguin. Áigumuš lea lasihit sámi filbmabuvttademiid ja sihkkarastit daid alla dási, ja muđuid ovddidit guovllu filbmabuvttadeami. Kultur- ja girkodepartemeanta árvala lasihit juolludeami guovddázii 0,5 milj. ruvnnuin jahkái 2010.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Juolludeapmi sámi aviissaide

Doarjagat sámi aviissaide juolluduvvojit kapihttala 335 poasttas 75. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga jagi 1979 rájis, ja jagi 1987 rájis sierra bušeahtta-poasttas. Dan poasttas juolluduvvojit doarjagat sámi aviissaide buvttadeapmái ja doarjagat julevsámegielaš ja oarjil-sámegielaš aviisasiidduid buvttadeapmái. Juolludanortnega hálddaša odne Mediabearráigeahčču (Medietilsynet), ja dan ortnega mudde njukčamánu 17. b. 1997 mannosáš láhkaásahus nr. 248 doarjagiid birra sámi aviissaide. Preassadoarjaga ággan lea vuos ja ovddimusat preassa mávssolašvuohta demokratiijii ja friddjavuhtii dovddahit oaiviliid. Lassin sámi aviissain lea dat dehálaš doaibmamuš seailuhit ja ovddidit sámegielaide čállima.

Vai lea vuoddu dávjibut almmuhit sámi aviissaide, de poasta stuoriduvvui buohkanassii 8 milj. ruvnnuin jagiid 2008 ja 2009. Jagi 2008 čavčča rájis leat sihke Ávvir ja Sárat ilbman viđa geardde vahkkui. Kultur- ja girkodepartemeantta jagi 2010 bušeahttaárvalusas árvaluvvo sámi aviissaide 22,3 milj. ruvdnosaš juolludeapmi.

Kap. 340 Girkolaš hálddašepmi, poasta 01 Doaibmagolut, poasta 71 Juolludeapmi girkolaš ulbmiliidda ja poasta 75 Oskkuoahpahus

Doaibmajuolludeamis Girkoráđđái kapihttala 340 poasttas 01 lea maidmáide mielde juolludeapmi Sámi girkoráđđái. Jagi 1992 Girkočoahkkinn ášahii Sámi girkoráđi. Ráđđi galgá oktiiheivehit sámi álbmotjoavkkuid várás girku doaimmaid, ja bargat dan badjelii ahte olbmot ohppet buorebut dovdat sámi girkoeallima. Sámi girkoráđi namas lassin čađahuvvojit doaibmabijut, ee. rekruhtten dihtii sámi eatnigielaš olbmuid girkolaš virggiide. Sámi girkoráđi čálligoddi lea oassi Girkoráđi čállingottis. Girkoráđdi lea mearridan ahte Sámi girkoráđi čálligoddi berre sirdojuvvot Oslos Romssa gávpogii.

Poasttas 71 lea máŋga jagi jo juolluduvvon doarjagat Norgga biibbalsearváii vai jorgalahtta biibbalteavsttaide julevsámegillii, oarjilsámegillii ja davvisámegillii. Juolludeamis eanaš geava-huvvo Boares testameantta jorgaleapmái davvisámegillii, dakkár bargui mii álggahuvvui jagi 1998. Bargu lea áddjil, seammás go lea unnán giellamáhttu dan suorggis. Giellamáhtolaš báhppá lea jagi 2009 rájis ožžon muhtumassii bálkáhuvvon virgelobi vai sáhtta bargat jorgalemiin. Árvalus lea doarjaga joatkit jagi 2010.

Oahpahusfálaldaga ráhkadeapmi mii atná vuodđun sámi giela, kultuvrra ja historjjá, lea vuoruhuvvon ángiruššansuorgi dan doarjagis mii juolluduvvo poasttas 75 Juolludeapmi oskkuoahpahussii Norgga girkus. Ođastusa vuosttamuš vihtta jagi leat leamaš geahččaladdan- ja ovddidanáigodat, ja dan áigodagas leat ee. čadahuvvon prošeavttat Sis-Finnmárkku proavásgottis, mas stuorra oassi álbmogis lea sámezielalaš. Jagi 2009 ođastusa čadahannuđdu álggii. ”Aktivitetsbasert trosopplæring på nett for samiske barn og unge” nammasaš prošeavtta oassin lea jagi 2009 giđa rahppojuvvon sámi neahttabáiki mas leat ávdnasat davvisámegeillii, julevsámegeillii, oarjilsámegeillii, kvenageillii ja dárogeillii. Oskkuoahpahus sámezielalaš guovlluin galgá vuoruhuvvot joatkevaš ođastusbarggus. Jagi 2010 bušeahhtaárvalus mearkaša lasi ruđaid juolludeami oskkuoahpahusodastussii.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Juolludemiin báhppagoddái kapihttala 341 poasttas 01 lea maid mielde oassin girkolaš bálvalus sámi álbmoga várás. Davvi-Hålogalánda bismagottis leat máŋga sámezielalaš báhpa. Dain guovlluin main báhpat eai máhte sámeziela, vigget birget girkodulkaiguin.

Oarjilsámi giellaguovlu fátmasta Nidarosa bismagotti ja osiid Lulli-Hålogalánda ja Hámara bismmagottiin. Oarjilsámiid várás lea sierra báhpa- ja diakonavirgi. Jagi 2009 rájis juolluduvvojit ruđat njealjejahkásaš geahččalanortnegin vuodđudit oarjilsámi searvegotti oarjilsámi giellaguovlui. Áigumuš lea čadahit vuosttamuš sámi searvegodderáđi válgga jagi 2009 čavčča. Poasttas leat maid juolludeamit Girkolaš oahpahusguovddáži davvin. Oahpahusguovddáš vuodđuduvvui Romssa gávpogii jagi 1997 vai lágida girkolaš oahpahusfálaldagaid davvin, ee. dainna ulbmiliin ahte deattuhuvvošii sápmelašvuolta geavatlaš-girkolaš oahpahasas.

Speallorudat sámi valáštallamii

Jahkásaččat juolluduvvojit doarjagat sámi valáštallamii Norsk Tipping ASa vuoittuin. Go Norsk Tipping ASa speallojagi 2008 vuoitu juolluduvvui valáštallanulbmiliidda jagi 2009, de várrejuvvojedje 600 000 ruvnu sámi valáštallamii. Juolludeapmi lea sirdojuvvon Sámedikki háldui, mas lea ovddasvástádus das mo ruđat viidáseappot juolluduvvojit doarjaga ulbmiliid vuodul.

Ággan sierra juolludit doarjagiid sámi valáštallamii lea ahte sierralágan sámi valáštallandoaimmat galget bisuhuvvot ja ain ovddiduvvot.

Giella- ja guovlodepartemeanta

			(1 000 ruvnuid mielde)		
Kap	poasta	Namma	Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon bušeahitta 2009	Árvalusat 2010
552	72	Riikkalaš doaibmabijut guovlluid ovddideapmái, <i>sirdin vejolaš</i>	2 100	2 100	2 100

Kap. 552, poasta 72 Riikkalaš doaibmabijut guovlluid ovddideapmái, *sirdin vejolaš*

Giella- ja guovlodepartemeanta juolluda sullii 2,1 milj. ruvnnu dan poasttas jahkásaččat jagi 2007 rájis jagi 2013 rádjai čađahan dihtii sámi prográmma Interreg siskkobealde. Buohkanas rápma lea 15 milj. ruvnnu.

Sámi prográmma, Sápmi, lea Interreg IVA Nord oasseprográmma. Interreg IVA Norda bajimuš ulbmil lea buoridit guovllu doaibmannávcca ja nanusvuoda dakkár ovttasbargguin man válđoáššin leat ealáhuseallin ja siskkáldas vuogádat, ja vel erenoamáš máhtu ovddideapmi ja identitehta huksejeaddji viggamušat. Sámi oasseprográmmas Sápmi erenoamáš fuopmášupmi lea giddejuvvon šláddjes servodaga huksemii, man vuodus leat sámi kultuvra, ealáhusat, árbevierut, identitehta ja giella. Doarjagat ruhtadit dan stáhtalaš oasi mii lea rádjaguvllolaš prográmmain. Čállingoddedoaimma juogadit Romssa fylkkasuohkan ja Davvi-Trøndelága fylkkasuohkan.

Dearvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta

			(1 000 ruvnuid mielde)		
			Sáldejuvvon		
Kap	poasta	Namma	Rehketdoallu 2008	bušeahitta 2009	Árvalusat 2010
762	70	Geahččaleamit ja ovddideapmi vuodđodearvasvuodabálvalusas	13 000	13 600	14 000

Kap. 762 Vuodđodearvasvuodabálvalus, poasta 70 Doarjagat

Sámi álbmoga vástesaš dearvasvuoda- ja fuollabálvalusaid ovddideapmi

Jahkái 2009 leat geavahussii 13,6 milj. ruvnnu maiguin ”Mangfold og likeverd” (Šladdjiivuohta ja ovttárvosašvuohta) nammasaš doaibmaplána vuodul joatkit doaibmajuid. Dáin ruđain 6,5 milj. ruvnnu sirdojuvvojit Sámediggái. Dearvasvuodadirektoráhta hálddaša 7,1 milj. ruvnnu. Dáin ruđain leat Sámi dearvasvuoda dutkama guovddázii juolluduvvon 5,0 milj. ruvnnu jahkái 2009. Duot nuppit ruđat geavahuvvojit sierranas prošeavttaide maid ulbmil lea ovddidit ovttadássásaš dearvasvuodabálvalusaid sámi álbmogii. Ulbmil lea maid leat mielde dahkamin dáid bálvalusaid máhtuvuđot bálvalussan.

”Mangfold og likeverd” (Šladdjiivuohta ja ovttárvosašvuohta) nammasaš doaibmaplána váldovuodđojurdagat leat jotkevaš barggu vuodđun.

Dearvasvuodadirektoráhta bargá guhkesáigásaččat ovddidan dihtii sámi giela ja kulturmáhtu rávvagiid attedettiin ja fierpmádatdoaimmaid lágidettiin gielddaide, dearvasvuodafitnodagaide, fylkkamánniide, oahpahasásahusaide ja earáide geain lea doaibma dearvasvuodabálvalusas.

Árvaluvvo joatkit doaimmaid jagi 2010.

Jagi 2009 mielde galget dat doarjjaortnegat árvvoštallojuvvot maid Sámediggi hálddaša. Dan vuodul Dearvasvuoda- ja fuolahusdepartemeanta áigu ovttasráđiid Sámedikkiin jagi 2010 mielde árvvoštallat doarjjaruđaid vejolaš sirddašemiid.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta

Kap.	Poasta	Namma
846	70	Doarjagat
857	70	Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat
857	79	Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., <i>sirdin vejolaš</i>

Kap. 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma, doarjagat jna., 70 Doarjagat

Mánáid- ja dásseárvodepartemeantta bušehtas leat árvalan sámi servodaga dásseárvodoaibma-bijuide juolludit 500 000 ruvnnu jahkái 2010, gč. kap. 846 Dutkan- ja guorahallandoaibma, doarjagat jna., gč. poastta 70 Doarjagat.

Rudaiguin lea ulbmil doarjut dásseárvobarggu, dain surggiin mat bohtet ovdan Sámedikki mearridan dásseárvodoaibmaplánaš. Jagi 2009 juolluduvvui 200 000 ruvnnu dán ulbmilii.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta lea ovttrasáidid Bargo- ja searvadahttindepartemeanttain soahpan Sámedikkiin ahte Gáldu – Álgoálbmotvuogitvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš oazžu ruđaid ásaht virggi guovddáži mii ee. galgá bargat dásseárvvuin ja vealaheami vuostálastinbargguid. Sámegealla galgá vuhtiiváldjuvot diehtujuohkimis ja duodaštanbargguin. Virgi šaddá leat geahččalanprošeakta mii bistá golbma jagi. Áigumuš lea ahte prošeakta álggahuvvo jagi 2010 ja loahpahunvu árvvoštallamiin jagi 2012.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 79 Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Poasta siskkilda vuoddoarjaga iešdáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikkalaš bargui. Ulbmil lea láhčit dilálašvuodaid vai mánát ja nuorat sáhttet searvat organisašuvnnaide ja daid sihkkarastit joregin mas mieldeváikkuhus ja demokratiija leat dehálaččat. Dát doarjjaortnet lea rabas buot mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide mat devdet dihto searvaneavttuid ja maid muđuid mudde *skábmamánu 29. b. 2007 mannosáš Láhkaásahuš oktan čakčamánu 15. b. 2009 mannosáš rievdadusaiguin doarjagiid birra iešdáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide*. Ruđaid juogada Juolludanlávdegoddi mas lea čállingoddi Bufdir:as.

Doarjagat juolluduvvojit maid doarjjaortnegii *Sláddjiivuohta ja searvadeapmi* mii juolluda prošeaktadoarjagiid mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide, astoáigecluppaide, nuoraidviesuide ja báikkálaš nuoraidbirrasiidna Norggas mat dáhttot deattuhit šláddjiivuođa, miellaguottuid ja searvama. Dán ortnega hálddaša Norgga mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikaráđđi (Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner).

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraiddoaibmabijut, poasta 79 Doarjagat riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargui jna., *sirdin vejolaš*

Doarjjapoastta ulbmil lea movttiidahttit riikkaidgaskasaš ovttasbarggu mánáid- ja nuoraid-suorggis. Ulbmiljoavkkut leat friddjadáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat, oktagasat ja mánáid- ja nuoraidjoavkkut, ásašusat mat barget mánáiguin ja nuoraiguin, ja vel báikkálaš, guvllolaš ja riikkalaš almmolaš eiseválddit.

Dán poastta rámaid siskkobealde Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta áigu leat mielde čadaheamen Davviguovlostrategiija vuoruhettiinis nuoraidpolitihkalaš ovttasbarggu Barents-guovllus. Doarjjaruđat galget várrejuvot mángga riikii guoski prošeavttaide ja doaimmaide mat leat Barents-guovllu mánáid ja nuoraid várás. Juolludemiid ulbmiljoavkkut leat Barents-guovllu mánát ja nuorat ja álgoálbmot. Barents-čállingoddi Girkonjarggas hálddaša daid ruđaid.

Buoridit bearráigeahču das ahte sámi mánáid giella ja kultuvra vuhtii váldojuvvo mánáidsuodjalusas

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta lea álggahan barggu mii galgá buoridit bearráigeahču das, ahte sámi mánáid giella ja kultuvra váldojuvvojit vuhtii mánáidsuodjalusas. Departemeantta áigumuš lea jagi 2009 čavčča mielde sáddet gulaskuddančállosa oktan árvalusaiguin das, mo lea vejolaš nuppástuhttit láhkaásahusa dan bearráigeahču birra mii galgá leat dain mánáidsuodjalus-ásahusain mat galget atnit fuola mánáin ja dikšut sin, ja dasge, mo nuppástuhttit láhkaásahusa mii gieđahallá máná sadjásaš ruovttu.

Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta

		(1 000 ruvnnuid mielde)		
		Sáldejuvvon		
Kap	Namma	Rehketdoallu 2008	bušeahtta 2009	Árvalus 2010
1147	Boazodoallohállddahus	59 554	60 795	59 983
1151	Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái	108 583	97 000	101 000
	Supmi	168 137	157 795	160 983

Kap. 1147 Boazodoallohállddahus

		(1 000 ruvnnuid mielde)		
		Sáldejuvvon		
Poasta	Doaibmabidju	Rehketdoallu 2008	bušeahtta 2009	Árvalus 2010
01	Doaibmagolut	41 713	40 036	39 519
45	Stuorra neavvuid oastin ja ortnegisdoallu, sirdin vejolaš	7 472	6 775	6 958
70	Doarjagat duottarstobuide	685	680	702
71	Nuppástuhttindoaimbajut Sis-Finnmárkkus, sirdin vejolaš	8 435	10 304	10 304
82	Radiosuonjardandoaimbajut, sirdin vejolaš	1 249	3 000	2 500
	Supmi kap. 1147	59 554	60 795	59 983

Boađusraporta jagi 2008

Boazodoallohállddahus galgá leat mielde váikkuheamen dasa ahte resursavuodđu sihkarastojuvvo ceavzilis boazodoalu várás. Dasa gullá ee. ahte hállddahus ovttrasádiid ealáhusain galgá mearridit rápmavevttuid, lágidit čuvgenbarggu vai gánnáheapmi buorrána ja gozihit ahte eavttut čadahuvvojit. Resursadilli ja boraspiriid lohku čuoheá mearkkašahti láhkai boazodoalu jodihaneavttuide. Danne lea dehálaš ahte boraspirehálldašeaddjiid ja boazodoalliid gaskkas lea lagaš ovttasbargu sierranas guovlluin. Resursahálldašeami oktavuodas čadahuvvojit maiddái doallodárkkisteami, riidočoavdimat ja soahpamušdoaimbajuid dárkkisteapmi.

Jagi 2006 hállddahus álggii bargat 3-jahkásaš plánain mas mearriduvvojit boazodoalu báhcán rápmavevttut. Plána čuoovvii Riikarevišuvnna iskkadeami Finnmarkku guohtuneatnamiid ceavzilis geavaheami birra, mas Riikarevišuvdna ee. čujuha dasa, ahte ii leat ollislaš strategiija das mo juksat ceavzilis boazodoalu. Boazodoallohállddahus lea jagi 2008 heaittihan daid prošektaosiid mat jotkojuvvojedje boazoguohtunorohagaid doallonjuolggadusaid ráhkadanproseassas. Dat guoská ee. guđege orohaga guohtungeavaheami mearrideapmái, boazolohkui ja guohtunáiggiide. Boazodoallohállddahus lea joatkán orohatjuohkinbarggu dain guovlluin Finnmarkkus main dat ledje álggahuvvon.

Boazodoallohállddahus lea leamaš guovdilis doaibmi odđa boazodoallolága barggus ja odđa laga čadaheamis. Boazodoallohállddahus lea jagi 2008 álggahan boazodoalu várás viiddis čuvgenbarggu doallonjuolggadusaid ráhkadeami birra.

Boazodoallohállddahus lea ovddasvástádussan gáhttet boazodoalu eanaberoštumiid dábálaš eanahálldaseami ektui. Stuorra oassi hállddahusa návccain geavahuvvojit dákkár áššiide. Dán barggus ollu lea čadahuvvon dakkár joatkevaš proseassain go gielddaplánemis, muddenbargguin, konsešuvdnaáššiin jna.

Boazodoallohállddahus lea barggustis viggan ovddidit vuogi mo árvvu dáfus luohkkádit boazodoalu eatnamiid. Metodihkka lea geahččaluvvon guovtti orohagas jagi 2008, nubbi lea orohat Nordlánddas ja nubbi fas Davvi-Trøndelágas. Dán geahččaleami bohtosat leat mearrideaddji dehálaččat joatkevaš bargui mas ulbmil lea luohkkádit eatnamiid árvvu dáfus. Dán bargui gullá maid buot boazoorohagaid eanageavahankártaid ođasmahttin. Doaimbagoibmevuodas mii lea “Noreg Digitalt” fitnodagain galget eanageavahankártaid šaddat álkit geavahit eará etáhtaide.

Boazodoalu ovddidanfoanddas (RUF) leat juolluduvvon 2 milj. ruvnnu Sámediggái vai lágida ealáhusovddidanproševttaid.

Buŕeahittaovddideapmi jagi 2010

Ođđa boazodoallohálkka fámudivvai suoidnemánu 1. b. 2007. Ođđa lága čađaheapmi šaddá ain leat dehálažžan vuoruhuvvon doaibmamuš Boazodoallohálkkaheapmi jagi 2010. Láhkka lea dasa vuodđuduvvon ahte boazodoallo dárbbáša biologalaš resurssaid guohtuneatnamiin, ja ahte beassan daidda ja daid geavaheapmi fertejit leat ceavzilat. Dohkkehuvvon doallonjuolggadusat šaddet leat boahteáigášaš resursahálkkaheapmi vuodđu, ja leat eaktun dasa ahte lágas arvat njuolggadusat válđojuvvojit atnui. Sierranas orohatstivrrat leat ođđa lága mielde ožžon ovddasvástádusa ráhkadit ja dohkkehit doallonjuolggadusaid, maiddái bajimus boazologuge birra. Suoidnemánu 1. b. 2009 galggai dát bargu leat loahpahuvvon. Čakčat jagi 2009 dilli lea ahte sullii 70 proseantta buot orohagain leat sádden doallonjuolggadusaid, muhto sierranas boazorohagaid gaskkas leat stuorra erohusat. Dain guovlluin main vuoigatvuodááššit leat váddát ja čuolbmái, leat hárvvit orohagat sádden doallonjuolggadusaid go dain guovlluin main áššit leat čielgan. Boazodoallohálkkaheapmi áigu árijalaččat čuovvolit daid orohagaid mat eai leat sádden doallonjuolggadusaid. Nubbi guovdilis doaibmamuš maid hálkkaheapmi ferte čađahit jagi 2010, lea láhčit dilálašvuodaid doallonjuolggadusaid dohkkehanproseassa álgaheapmái ja čađaheapmái, ja boazologuid dohkkeheapmái boazodoalu stivrenorgánain.

Boazodoallohálkkaheapmi áigu ain joatkevaččat ásahit fierpmádagaid ja lihtuid eará almmolaš orgánaiguin ja čuvget daidda ahte boazodoallo dárbbáša boatkankeattes eatnamiid, ja mo sierralágan doaibmabijut guohtuneatnamiin čuhcet boazodollui.

Dan oktavuodas ahte Stuorradiggi mearridii ođđa plánaoasi plána- ja huksenláhkkii, de lea hálkkaheapmi ovtta departemeanttain ráhkadan rávagihppaga boazodoalu ja eanahálkkaheapmi birra ođđa lága vuodul. Dan mielde šaddet čuovvolandoaimmat sierranas pláneneiseválddiid várás dás maŕas.

Boazodoallohálkkaheapmi áigu gearggahit barggus mas luohkkáda boazodoalu eatnamiid árvvu dáfus, ja ođasmahttojuvvon eanageavahankártaid bidjat internehtti vai daid lea álki gávdnat.

Boazodoallohálkkaheapmi áigu leat mielde gárvásii šiehtaduvvon guohtunsoahpamušaid čuovvoleamis Pláše-guovllus (Røros), ja doarjut ođđa boazoguohtunkonvenšuvnna čađaheapmi Ruotain.

Boazodoallohálkkaheapmi áigu leat attalaš mii lea mielde buorideamen boazodoalu árvobuvttadeami. Dan oktavuodas hálkkaheapmi áigu lagaš ovtta barggus Innovašuvdna Norggain bargat dan ovdii ahte Boazodoalu ovddidanfoandda (RUF) ja Boazodoalu árvobuvttadanprográmma (VSP-boazu) váikkuhangaskaoamit giedahaljojuvvojit gittalagaid, vai buohkans ávki stuorru nu ollu go vejolaš.

Dasto áigu boazodoallohálkkaheapmi láhčit dilálašvuodaid vuovdalandoaibmabijuid várás, ja oktiivehit daid dakkár láidagiid mielde mearriduvvon boazodoallošiehtadallamiid oktavuodas.

Boazodoallohálkkaheapmi áigu maid árijalaččat bargat dan badjelii, ahte boazodoallonissonolbmuid dilli buorrána ealáhusas, ja ahte sin lohku lassána ealáhusas.

Kap. 1151 Boazodoallošiehtadusa čađaheapmi

		(1 000 ruvnnuid mielde)		
Poašta	Doaibmabidju	Rehketdoallu 2008	Sáldejuvvon 2009	Árvalusat 2010
51	Doarjagat Ovddidan- ja investenfondii	43 800	35 900	29 900
72	Doarjagat organisašuvdnabargguide	6 200	6 200	6 200
75	Gollogeahpedeaddji doarjagat ja njuolgadoarjagat, sirdin vejolaš	56 783	53 100	63 100
79	Čálgoortnegat	1 800	1 800	1 800
	Supmi kap. 1151	108 583	97 000	101 000

Kapihtal giedahallá juolludemiid mat leat boazodoallošiehtadusa čadaheami várás. Boazodoallošiehtadus lea, oktan boazodoallolágain, deháleamos váikkuhangaskaoapmi mainna čadahit boazodoallopolitihka ulbmiliid ja láidagiid.

Lassedieđuid boazodoallopolitihka ulbmiliid ja láidagiid birra lea vejolaš gávdnat dáin báikkiin: kap. 15.30 ja St.prp. nr. 76 (2008-2009) ja Innst. S. nr. 374 (2008-2009). Dárkileappot čilgejuvvo kapihtala guđege ortnega ulbmiliid birra bušeahttaárvalusas mii lea jagi 2010 várás.

Birasgáhttendepartemeanta

			(1 000 ruvnuid mielde)		
Kap.	poasta	Namma	Rehketdoallu	Sáldejuvvon bušeahtta	Árvalusat
			2008	2009	2010
1429	50	Juolludeapmi sámi kulturmitosuodjaleapmái	3 000	3 000	3 000
1429	72	Ráfáidahttojuvvon ja eará erenoamáš mávssolaš kulturbirrasiid ja eanadagaid suodjaleapmi ja sihkkarastin			1 000
Supmi			3 000	3 000	4 000

Kap. 1429 Riikaantikvára, poasta 50 Juolludeapmi sámi kulturmitosuodjaleapmái

Birasgáhttendepartemeanta joatká ortnega mas juolluduvvo doarjja sámi kulturmitosuodjaleapmái. Juolludanortnet galgá bisuhit bajimuš kulturmitofágalaš vuhtiváldimiid sámi kulturmuittuid ja kulturbirrasiid barggus. Ruđat galget eanaš geavahuvvot stuoribuš ortnegisdoallamiidda ja divodemiide vel ovddeš dilláige, ja dikšumii. Árvaluvvon lea ahte 3 milj. ruvnnu galget ulbmilii várrejuvot jahkái 2010. Ruđat sirdojuvvojit Sámedikki háldui juolludanreivviin.

Birasgáhttendepartemeanta lea kulturmitolága vuodul fápmudan válddi Sámediggái.

Kap. 1429, poasta 72 Ráfáidahttojuvvon ja eará erenoamáš mávssolaš kulturbirrasiid ja eanadagaid suodjaleapmi ja sihkkarastin

Unjárggas Finnmárkkus lea Ceavccageađggi kulturmitoguovlu, man dikšumii ja lágideapmái árvaluvvo juolluduvvot 1 milj. ruvnnu Birasgáhttendepartemeantta kapihtala 1429 poasttas 72.